

מ.א.

פרוטוקול מס' ד/30
מישיבת ועדת הכספים
מיום ג' טבת תשס"ו-28.12.54
בשעה 08.50

השתתפו: חברי הועדה:

- י. גורי - היו"ר
- ח. אליאב
- ס. דיין
- ק. לוז
- ח. לסדן
- י. פורדר
- א. הרצפלד
- ס. בז'רנו
- ח. רובין

נוכחים:

- עו"ד י. שבו
- עו"ד א. טרידור

סדר-היום: חוק מס בולים

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.
בתקנתו על ידי הסדרות עורכי הדין לקבל
מסלחת ולסמוע מה בפיה, ביחס לחוק מס בולים.

י. שבו:

אנו שלחנו תזכיר בענין זה ואני מקווה שהתזכיר
הובא לידיעת חברי הועדה. הנימוקים שלנו
הם גם מעטיים וגם עקרוניים. בין הנימוקים המעטיים אנו שואלים את עצמנו -
מהי בעצם תכלית החוק הזה? והיא, אם תכלית החוק היא להגדיל את הכנסות
האוצר; הרי ענין זה לא יביא לאוצר כמעט ולא כלום לגבי הסקטור של
עו"ד. אני מתחיל בנימוק זה שהוא בתזכיר שלנו הנימוק האחרון, אבל הוא
הנימוק המעטי ביותר. אנו עשינו את החשבון, ולקחנו בחשבון 750 עורכי
דין בישראל, וחשבנו כסכום ממוצע גופטימלי כתמורת שירות 600 לירות
לחודש לכל אחד. זה נותן לנו כחמשה מליון לירות לשנה. מהסכום הזה
עלול להכנס לאוצר, לפי חוק זה, 5000 לירות לשנה. איננו מתנגדים שסכום
זה יכנס לאוצר, אבל לשם כך אפשר להפעיל את חוק מס הבולים אשר לפיו
חייב עו"ד לתת קבלה על כל חשבון וברור זו לקבל את ההכנסה המסוערת.

זה הנימוק המעשי. אבל יש לנו גם נימוקים עקרוניים. איננו יודע אם ידוע לכל חברי הוועדה, כי עורכי הדין חייבים, בחקוף התקנות למס ההכנסה, ליישם את חובותיהם של בעלי מקצועות מסויימים, לנהל לפחות פנקס קבלות, ספר קופה וספר חשבונות אישי של כל לקוח, וחייבים לתת קבלה לכל לקוח עבור הכספים שהם טעלה. לא כל המקצועות ונותני הסירות חייבים בזה. הוראה זו מוגבלת לעורכי דין ורופאים. נשמלת אפוא הטענה - מדוע חייב עורך הדין פעמים לתת חשבונות, איננו - פעם קבלה ופעם חשבון, בו בזמן שבעלי הסירות, שרברבים או חסמלאים, אינם חייבים לתת קבלה אלא רק חשבון? דבר זה אינו מוטבל.

אם סלטובות מס ההכנסה מעוניינים בבקורת, הרי הוראות אלו הוצגו על יסוד התקנות לפקודת מס ההכנסה, מאפסריס את הבקורת הזאת, וסלטובות מס ההכנסה יכולים על ידי כך לערוך בדיקת ההכנסות של עורכי הדין. ידוע לי איש המוטריים: יתכן שיטנם עורכי דין שאינם נותנים קבלות. יסעתי ארגונוס זה ספי סר לנדאו, יתכן: זאבל אז יתכן גם סיהיו עורכי דין שלא יתנו חשבונות. בני אומר: אין זה אטצעי נוסף לבקורת.

היו"ר י. גורי: מה דעת הסתדרות עורכי הדין - רוב עורכי הדין נותנים קבלות?

י. טבו: אנו איננו מבקרים את הדבר, אלא יכולים לדעת על כך רק מתוך תלונות הטגיעות אלינו, ועד כמה סידוע לנו אין תלונות כאלה על צבור עורכי הדין.

היו"ר י. גורי: אתם מייצגים את עורכי הדין, וכל תשובה שתנתן על ידכם תהיה תשובה שקולה מאד. מה אתם חושבים כונה-פידה רוב עורכי הדין נותנים קבלות או לא?

י. טבו: אני חושב שכן. אבל ברור ספה וסם יש פירצות, ואין אנו עורכי הדין מתיימר להיות צדיק גמור, אנו חלק מהצבור בארץ.

י. סרידור: אני רוצה לקרוא בפניכם את תקנות מס ההכנסה המחייבות את עורכי הדין לנהל פנקסים ולתת קבלות. (קורא את תקנות מס ההכנסה).

י. טבו: יש לנו עוד כמה נימוקים ואחד מהם הוא, סלגבי המקצוע שלנו חו בת הסודיות היא חובה יסודית מאד. ענין זה של חשבונות עם פירוט אותם הדברים שהצעת החוק סטילה על עורכי הדין יביא לידי כך ספקיד האוצר, כאשר יביא את הענין לבירור, יהיה רסאי להתערב ולבדוק אם אטנם נתן סירות בעד עבודה מסויימת זו או אחרת, כי אחרת לא תהיה לו אפשרות לבקר את הדברים. דבר זה עלול לערער את עקרון הסודיות ואני סניח סטציעי החוק לה התכונו לכך.

מתן
כאשר יטנו סני סוגים של חיוב - מצד אחד חיוב/קבלות לפי תקנות מס ההכנסה, ומצד שני חיוב לפי חוק מס בוליים, עלולות להווצר סתירות בין שני הסוגים. עורך דין כאשר הוא טולה חשבון, עדיין אינו יודע כמה יקבל עבור הסירות. יטנם 10 סטרדיים של עורכי דין שהסכר שהם נוקבים הוא כזה דאה וקדס. שאר עורכי הדין סרסיים לעצמם לעמוד על המקח, ואם אהיה חייב לשלוח סיד את החשבונות - איננו מדבר על חשבונות קטנים כי מס פטוריים מהוראות החוק - אצטרך לתקן אותו סדי פעם ולסמור עליו במסך פעם לפחות, עד סתייעטה הבקת על ידי פקיד מס ההכנסה ואז יתחיל סו"ס על הסכום סטולם עבור הסירות; דבר זה יגרום לסכוכים ויעסיק גם עורכי דין וגם פקידים. ומי סידוע את טיב הפקידים של האוצר וסס ההכנסה, עם כל הכבוד לחריצותם, הדי עם כל כטרונם הם יודעים לסבך עניינים.

היו"ר י. גורי: אני חושב שהכללה זו מוגזמת במקצת.

י. טבו: אמרתי זאת ברזרבה, אבל זהו המצב, כי חלק גדול מהפקידים אינם פקידים מאומנים.

אלה הם הנימוקים איננו באים לטעון בשם מישהו אחר; אנו טוענים רק בטעמו, ואנו רואים את התקנה המעטידה אותנו בטורה זאת עם טיטובאים, כדבר שאינו מתקבל על הדעת. עבודתו של עורך דין אינה עבודה טיטובאית. איננו יודעים מה היתה כוונת טציעי הצעת החוק, אבל ההסוואה והעמדת עורכי הדין בטורה זאת עם הטיטובאים, גם מבחינת ההגיון לקריה במקצת. מתוך נימוקים אלה הגיעה הסתדרות עורכי הדין למסקנה, ובהתאם לכך ביקשה את ועדת הכספים שחוק זה לא יחול על עורכי הדין.

ג. סרידר: את מותר לי, הייתי מציע להוסיף סעיף, שחובה זו לא תחול שירות החייב בניהול ספרים ומתן קבלת לפי תקנות מס ההכנסה.

היו"ר י. גורי: ה סכסך שטח רחב מאד. פירוט הדבר שטח אנו מכניסים סעיף כזה, אנו מבטלים את כל החוק.

ח. רובין: ברצוני לשאול מספר שאלות: א. כיצד מתארים לעצמם נציגי הסתדרות עורכי הדין, יכולה להיות התאמה מדויקת בין החשבון והקבלה? לא תמיד החשבון זהה עם הקבלה. ב. מתי, לפי החוק, צריך לתת את החשבון, עם הזמנת השירות, תוך ביצוע השירות או בסוף השירות?

ג. כגון היו רמזים על שלטונות מס בוליים. אולי תפרטו את הדברים שנרמזו בקשר עם זאת על גופן עבודת שלטונות מס הבוליים? **מר לנדאו:** בקשר לשאלה, מתי צריך להגיש את החשבון, התשובה היא - כאשר הוא מבטל חשבון. כאשר הוא מקבל כסף על יסוד חוזה, אין זה חשבון והוא פטור מס בוליים.

ח. רובין: בחוק כתוב: "חייב לתת חשבון", ולא כתוב מתי.

מר לנדאו: זה ההבדל בין תקון מס 2 לבין מה שאמר מר טבו. עכשיו לא היתה חובה לתת קבלות. חוק זה שהוא חוק פיסקלי גרידא, בא להטיל חובה מתן קבלות.

י. פורדר: אולי מטרות הלוואי של החוק הן רצויות, כי על ידי חוק זה תהיה אפשרות יותר גדולה של בקורת. אבל זה מוזר, כי ישנה כבר הוראה בתקנות מס ההכנסה לפיה חייבים במתן קבלות.

מר לנדאו: החובות המוטלות על מקצועות רבים בתקנות מס ההכנסה, לצערנו הרב, אינן בטורות. בהתאם לתקנות מס ההכנסה החובה אינה סידית, ואילו לפי חוק זה מתן קבלות היא חובה סידית. **6**

ח. רובין: בחוק לא נאמר שצריך לציין את שם הלקוח אלא רק את שם נותן השירות. ולפי נוסח החוק המוצע יש מקום רק לסיבוס, כי לא כתוב מתי צריך להגיש את החשבון.

היו"ר י. גורי: אתה מעביר אותנו לפסי דיון לגברי אחרים מאלה שהתכוונו בזמן שקבלנו את המסלחת. חברי המסלחת טציעים לבטל את הצעת החוק בסידה שהוא נובע לעורכי הדין. אילו הם חייבו את החוק וצריך היה להוועץ איתם, יתכן שהם יכלו לייעץ לנו. עם שוללים את הצעת החוק מיסודה, כך שאין טעם לבכנס לדיון בפרטי החוק ביחס לעורכי הדין. כאשר בחליט לקיים את החוק ביחס לעורכי הדין, יהיה מקום לדון בפרטים.

ח. רובין: כוונת דברי אינה להצביע על קשיים בנצוץ אלא על קשיים מהותיים. הערתי האחרונה & בענין זה היא, כי המונח "שירות" אינו מוגדר. קשה לדעת מהו שירות במובן החוק. אם כוונת החוק היא פיסקלית, הרי תוצאה תהיה די דלה בהסוואה לטרדה שהיא תגרום לקהל הרחב.

היו"ר ח. רובין:

קשה קבלת החלטות הגיוסוקים של מר לנדאו, מכיוון
אחתקנות בדבר ניהול חשבונות אינן מבוצעות,
רוצים להשתמש בתקנה אחרת על מנת להבטיח את המטרה הפיסקלית וגם מטרה
נוספת של בקורת סמסיע למס הכנסה לפקח על ההכנסות, אם אין מבטלים
את התקנה הקודמת, יש להבטיח את בצועה, אבל אין להבטיח קיום תקנה
שאין שוטרים עליה על ידי תקנה נוספת.

ח. לנדאו:

בניח שההנחה שלך שאין שוטרים על מתן קבלות
והנהלת חשבונות היא מבוטסת, אבל הצעתך זו
אינה באה להבטיח את קיום הדבר, כי אם בחשבונות שוטפים וקבלות הדבר
אינו מובטח, בודאי שקבלה שאין בה מס מקבל מסירות, לא תבטיח זאת,
ואז נותרה רק המטרה הפיסקלית. אבל אם אפשר לתת קבלות וחשבונות
מבלי לציין את מס הלקוח, מה זה יתן מבחינה פיסקלית לעומת ההוצאה
שדורש לבדיקת כל החשבונות הללו?

מר לנדאו:

העדיפות של הסדר הזה היא כזה שזה ייעשה
באופן אוטומטי, התקנות של מס ההכנסה אינן
מבטיחות זאת, כי בגלל המיגורים בתשלום מס ההכנסה, לא ניתן לאיט סטילים
לבוא ולהתלונן בפני שלטונות מס ההכנסה.

אחשו יודעים שאחת ההכנסות הגדולות של התקציב
הנוכחי באה מס קניה שעומד ב-22 מליון לירות ובהצעת התקציב לטובה
הבאה - 30-32 מליון לירות. היות ומס קניה גובים לא רק בנסל אלא גם
אצל היצרן והמייבואי, חוק זה בא להבטיח מסס הבוליים על חשבונות הקניה
יגבו לא בסמוכים אחוז אלא במאה אחוז.

אנו הטלנו מס זה בשעור של אחד פרוטיל, וזה
בא לאחר חסובים שנעשו על ידי מומחים סודיים, שהדאו לנו שהמחזור
הטובה מיד ליד מגיע ל-2,4 מיליארד לירות. לא יהיה צורך בסנגנון גדול
למס כך. מס הבוליים הכנים בשנה הקודמת 3 מליון לירות ובשנה הבאה
יכנים 4 מליון לירות. כיצד נעשה זאת בצורה פשוטה מאד: לכל חשבון
יוצא בול ותלוש עם העתק, דבר שיאפשר את הבדיקה. 5,5 מליון לירות
הכנסה מסס זה יצורכו 3,5 פקידים.

אנו עומדים 3 חדשים לפני פרסום רשימות מס ההכנסה.
אני חושב שכל אחד מהמצעות שאליהם זה מופנה, צבת לראות רשימות אלה,
ויכות לדעת שאנו רחוקים מאד מהמציאות בגביית המסים. לכן אנו שואפים
דרכים לסתום פרצות אלו.

ק. לוז:

זה חוק פיסקלי שאינו מכוון לבקורת על מס
הכנסה אלא לגביית מסים מסויים מכל השירותים.
במיגוי הסתדרות עורכי הדין הציעו שבמקום היטל זה על החשבונות יוגדל
ההיטל על הקבלות לפי תקנות מס ההכנסה. אתם מציעים זאת בטמכם בלבד?

י. טנר:

כן.

ק. לוז:

מה צריך לעשות למס כך? לתקן את חוק מס בוליים
ולכתוב שעל קבלות של עורכי דין יוחל מס אחר
מאשר על כל הקבלות, או לכתוב שחוק זה אינו חל על עורכי דין?

י. טנר:

היועצים המספיים ימצאו את הנוסח המתאים.

היו"ר י. גורדי:

אני מודה לחברי המליטה,
רבותי, לאחר הסיוע הראשון שקיימנו לפני מספר
שבועות בדיון על הצעת חוק מס בוליים, קבלנו היום נוסח מתוקן של הצעת
החוק. מבקש את מר לנדאו להסביר מה הם המיגורים שהוכנסו להצעת החוק.

מר לנדאו:

במעיף ב' הוכנסה אינוסרציה של השירותים, ובתנה
אפשרות, במעיף 5, לסר האוצר להכליל במסגרת
בחוק כל שירות אחר. אני מניח שועדה הכספיים תרצה להוסיף את המלים
באסור ועדת הכספים.

בסעיף 40 לקחנו בחשבון את הטענה שנשמעה בישיבה הקודמת, שלא יהיה מס על מס, וטחורה ששולט עליה מס בלו, תחויב בתשלום של חצי פרוטיל בלבד. נוסף לזה, לפי אינוטרציה זו, לא הוכנסו הרופאים.

ח. רובין: אני סודה למר לנדאו שהלניס את הפועלים. עכשו
אנו יודעים שפועל העובד בקבלנות, בכל סוף
שבוע כאשר יקבל את סכורתו יצטרך להגיש חשבון ולבייל אותו בבול.

מר לנדאו: מס זה אינו חל על סכר עבודה ולא על פועלים.

(המסך הישיבה רסמה אב)

לפני כן רשמה מא

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
28.12.54

(10.15)

ח. רובין: צריך לכתוב: עבודה בקבלנות, למעט שכר.

היו"ר י. גורי: אם העבודה נעשית לא על-ידי פועל, אלא על-ידי בעל-המלאכה העובד בעצמו, ועבוד עבודה זו קיבל בעל-המלאכה למעלה מ-50 לירות, האם זה שכר עבודה?

ח. רובין: אם אינסטלטור מתקן, למשל, אמבטיה, הרי הוא קבלן עצמאי ולא פועל, והוא חייב לסלם. מבחינה זאת הפתרון מקביל לפקודת הפיצויים, אולם אני מתנגד לעצם הענין של חשבון. אין כאן שום הוראה האומרת מתי צריך לתת את החשבון, ואם צריך לתת את החשבון בלתי לקבלה, נאמר ססיטובאי חייב לתת חשבון - אך מתי? האם הוא חייב להגיש את החשבון בתחילת העבודה, או עם גמר השרות? ואם הוא חייב להגיש את החשבון רק עם גמר העבודה - מדוע לא קבלה?

החובה צריכה, אפוא, להיות לא חובת מתן חשבונות, אלא חובת מתן קבלות. אם האוצר מעוניין בהכנסה פיסקלית גבוהה יותר - אני מוכן לדון על התעריף. אולם הטגמה הראשונית צריכה להיות: מניעת אי-בהירות, ואי-בהירות כזאת קיימת בנוגע להגדרת "חשבון".

לכן אני מציע לוועדה לבחון שנית את עמדתה בנוגע לענין הגשת החשבון. אם תחליט הוועדה שהיא עומדת על ענין זה - יש לי שורה של הצעות ושאלות. ואני אומר במפורט: לא מזעזע אותי התעריף, אלא אי-הבהירות והטירדה המרובה שיטנם בחוק.

ח. אריאב: החוק הזה מדבר לא על קבלות אלא על חשבונות. החוק, לאחר כל התיקונים שהוכנסו בו, נסאר בלתי ברור, ונותן מקום לפירושים בלי סוף. אינני מבין מדוע יש צורך גם בקבלה וגם בחשבון. אני שואל, אפוא, את החוק הזה על שום ההטרדה שהוא יגרום, ועל הנסל הכבד שיטיל על הציבור. אם יוחלט בכל זאת להגיש את החוק כמו שהוא לקריאה שניה בכנסת - אסתייג בשני טעמים מסוים.

היו"ר י. גורי: המטעלה הציעה את החוק, והרוב בכנסת החליט לקבלו עקרונית, ולהעבירו לדיון בוועדה. ועדת הכספים יכולה אמנם להציע תיקונים כאלה בחוק שירוקנו אותו מכל תכנו, אולם אין היא יכולה להחזיר את החוק למטעלה, כי הכנסת החליטה לא לעשות זאת, ולדעתי יהיה בצעד כזה מסוים חידוש.

ס. לוז: אשר לענין העבודה הקבלנות, צריך לכתוב: שרות של קבלן, ואז יהיה הטעיף ברור.

ענין שני: - מכל המקצועות החופשיים נסארו בחוק הזה רק עורכי-הדין. והרי ישנם עוד מקצועות חפשיים. אם אצל דופאים ישנה טוריות - הרי אצל עורכי-הדין גם כן גורם זה אינו מבוטל. ומדוע לא הכניסו לחוק את המהנדסים, רואי-החשבונות וכו'?

ד"ר לנדאו: לא מצינו את הבעיה, כי הסאדנו בתקפו את סעיף 5. אולם אפשר להכניס רשימה מפורטת.

ס. לוז: בסעיף ד' כתוב: מכירת סחורה לקונה, או מתן שרות למקבל שרות. צריך לראות זאת כמכירה אחת או כשרות אחת. אחרת אפשר להבין שהסעיף מתייחס אך ורק לסוחרים ולא לנותני שרות.

מה שנוגע לחשבונות: טעיף זה עומד בסתירה להנחה שהמס צריך לחול רק על סכומים העולים על 10 לירות במקרה של הערכה, או 50 לירות במקרה של שרות. כאן כתוב: "על כל חלק מהם". כלומר: אם עורך-דין נותן שרות של 40 לירות - גם סכום זה הוא "חלק" מ-50 לירות, ואז צריך לקחת על סכום זה 50 פרוטה. לכן צריך לכתוב: על כל חלק העולה על 10 לירות, או: על כל חלק העולה על 50 לירות.

א.ב.

א. הרצפלה:

דובר כאן הרבה על מקצועות חפשיים שאין עליהם פיקוח ואין בעלי אותם מקצועות מסלמים מאומה, וכו'. מה שנוגע לסודיות - אני יודע מארצות אחרות שמדביקים בול על הקבלה, ומדוע צריך אצלנו לדרוש דוקא חשבונות? מהי החשיבות הרבה להגיש חשבונות במקרה של מקצועות חפשיים דוקא? והרי כוונת המחוקק כאן לא הייתה להפיק רווחים, לא כדאי להטיל מס על חשבונות, ולשחרר מחובה זו רופאים או בעלי מקצועות אחרים וליצור על-ידי-כך רווחים רע בציבור. מוטב להדביק בול על הקבלה, ולא לשחרר איש מחובה זו.

ט. בוז'רנו:

אני מתנגד לרדיפה אחרי מסים. כל מס שהונהג בעולם - מנהיגים אותו אצלנו. הארצות בהן מסילים מס על חשבונות הן ארצות פרימיטיביות הבודדות במס כזה כמס-סחזור, מס-קניה. זהו אחד המסים הסטנדרטיים ביותר. בעלי-עסקים עושים עשרות חשבונות ביום, ולפעמים מתקנים חשבונות. האם אצלנו צורת החיים קלה כל-כך שצריך להמציא עוד מסים? הבולים הרי ייסכרו במקומות מסוייטים; מקומות אלה לא תמיד פתוחים, וצריך יהיה לרוץ ולהתרוצץ כדי לקנות את הבולים. זהו דבר מסובך מאד, הגורם להטרדה מיותרת בהחלט. הרי קיים כבר אצלנו מס-קניה על רוב הסחורות.

דבר שני: זהו מס שיחול פעמיים, כי הרי הגדרת "סיטונאי" כוללת את בית-החרושת. בוסף לכך לא תוכלו לשחרר את חמרי הגלם, את החטמל וכו'. לפוצרי יצא, ולכן שיחול מס זה גם על היצוא. זהו מס עיוור העלול להזיק גם בניגוד לרצוננו. אין הוא מס כדוגמת מס-קניה שאפשר לפטור ממנו או להקטין את שיעורו. זהו מס עיוור שיחול על כל המצרכים בצורה שווה.

מה שנוגע לבלו - מדוע לא לשחרר אותו מס? באמר כאן שמצרכים אינם עליהם בלו גדול - יהיה המס המוטל עליהם חצי מסכום מס-הבולים הרגיל. ואני טוען: מדוע לא לשחרר את הבלו כליל מן המס? הרי זה יהיה מס על מס - דבר שאין לעשותו. ואין זה מקייחם רק לבלו.

ה. היו"ר י. גורי:

בנוגע לבלו, הרי מורידים כבר חצי מסכום המס על סחורות שחל עליהן בלו כבר, מה שאין כן לגבי מסים אחרים.

ט. בוז'רנו:

סתוך כל הנימוקים שהטעתי אני מציע שהאוצר יסקול שבית אם לא נעשה כאן צעד שאינו מצדיק את הטרדה שתוטל על האוכלוסייה.

ח. אריאב:

אם היו"ר חושב שהוועדה אינה יכולה להחזיר את החוק למסעלה - אולי כדאי שהוא יסביר לשר האוצר את חילוקי-הדעות, ויבקש ממנו להשהות את החוק הזה.

מר קיטרנו:

מה שנוגע להחזרת החוק למסעלה - היה כבר תקדים בענין זה בוועדת החוקה. הכנסת העבירה לוועדת החוקה חוק התיישנות בענין חובות נפקדים. ועדת החוקה הציעה למסעלה לקחת את החוק בחזרה, והמסעלה עשתה זאת, ולאחר טרנה בדבר שבית - החליטה שאין מקום להביאו כרגע טוב לכנסת.

ח. רובין:

אם המסעלה תציע חובת סתן קבלות - לא אתנגד לכך. לכן אני מציע את הנוסח הבא: ביחד עם החזרת החוק למסעלה, תתמוך הוועדה בהצעה שתהיה חובת סתן קבלות מבוטלות.

ח. אריאב:

אני אטען שזה נושא חדש. אני מתנגד להחזיר את החוק למסעלה.

ה. היו"ר י. גורי:

אני מבקשת לא להצביע היום בשאלה זאת, אלא לדחות את ההצבעה לסבוע הבא.

ח. לטדו:

אני מצטרף לבקשה זאת.

ט. ריין:

ה'תשי"ט: לדחות את המסך הדיון לסבוע הבא.

2. ס ו נ ו ת

א. פיצויים לרופא שחדריו בבניין הכנסת הופסקו

היו"ר י. גורני:

ברצוני להודיע לחברי הוועדה שבעקבות בקשתנו לנסיאות הכנסת, קיבלנו מסזכיר הכנסת מכתב בענין הרופא שהיה קסור בחוזה שכירות בבנין הזה עוד לפני חמט שנים, וחדריו הופסקו. הובטח לו בזמנו שיקבל פיצויים. (קורא את מכתב טזכיר הכנסת). לרופא הזה נגרם נזק כבד מאד. נאסר לו שהתקופה תהיה קצרה - שנה וחצי עד שנתיים - וסאז עברו חמט שנים.

אני מציע לאסר את הצעת הנסיאות.

ה'חלט: לאסר את הצעת הנסיאות.

ב. תוספת תקציבית ל"דואר נע בנגב"

היו"ר י. גורני:

בעת הדיון על תקציב הפיתוח נתעוררה שאלה בנוגע לתוספת סרות לדואר נע לנגב הדרוסי. הוטל עלי לפנות בענין זה לטר האוצר. בענין זה קיבלתי עתה מכתב מהד"ר גרנון (קורא את המכתב).

ח. לטדן:

בישובים אלה אין טלפון, מפני שהם רחוקים והדבר עולה ביוקר; דואר נע אין בהם - טסום שהם רחוקים והדבר עולה ביוקר. גם תוצרתם יקרה יותר ממותה סיבה, ואינני חושבת שהדבר צודק. אולם מאחר שאנו עומדים בפני התקציב החדש - לא אעלה עתה את הענין שנית.

א.ס. גניחובסקי:

אני אינני מסכים לכך שכל הדברים הטובים יבואו רק בתקציב החדש. אני מציע להכניס תוספת זו עוד לתקציב של השנה ולא לחכות עד לתקציב הבא.

א. הרצפלד:

לדעתי אין לקבל את תשובת האוצר. הסדובר כאן אינו בסכומים גדולים, אלא בסכומים אחת תוספת לנגב הדרוסי, ודבר זה אינו נורא.

היו"ר י. גורני:

מכתב נאסר שהישובים האלה מקבלים את הדואר בכל יום, באמצעות מכונות הישובים הנמצאות בלאו-הכי בבאר-שבע. וכאשר הסידור הנוכחי מתקבל על הדעת - אין צורך ואין אפשרות להפעיל כרגע קו נוסף.

אני מציע שאנסח מכתב לטר האוצר שהתשובה אינה מניחה את הדעת, והוועדה החליטה לשוב ולדון בענין זה בעת הדיון על התקציב לטנה הבאה.

א. הרצפלד:

אני מתנגד לסיפא של דברייך. אני מסכים למכתב לטר האוצר - אבל לא להגיד שהוועדה תשוב לדון בענין לקראת התקציב הבא. ההוצאה לכך אינה גדולה, ואפשר להוציא זאת עוד השנה.

היו"ר י. גורני:

מכתבי לטר האוצר אוכל לבקש גם הערכה תקציבית של התוספת הזאת.

א.ב.

ח. למדו:

המרחקים בין חסמת היטובים האלה בנגב הדרומי הם רחוקים. הטכניקה היוצאת מהם בבור לבאר-שבע, חוזרת בערב, והדואר והעתונים מגיעים לטם רק בערב. אילו היה דואר-נע - היו מקבלים את העתונים בטווח היום, אני קובלת על עצם התפיסה שאנשים ההולכים לקצוות, יסבלו מפני שהטקום רחוק ועולה ביוקר. הנחה זו פוגעת קשות בתכנית פיזור האוכלוסיה. אין זה נורא אם דבר זה ייכלל בתקציב של הסנה הבאה, אולם צריך להפנות את תשומת לבו של סר האוצר לכך שהוועדה נתנה את דעתה על ענין זה ותדון בו לקראת התקציב של הסנה הבאה.

א. הרצאה:

אפשר גם לעסוק סידור עם אחד הטקסים טכנוניתו תביא את הדואר לכל היטובים.

ח. למדו:

אי-אפשר לעסוק סידור כזה, כי המרחק בין ישוב אחד לשני אינו קטן מהמרחק של כל אחד מהם לבאר-שבע.

הדחלט:

יו"ר הוועדה יכתוב מכתב לסר האוצר בו ייאמר שהתשובה שניתנה בענין זה אינה מניחה את דעת הוועדה; הוועדה תשוב לדון בענין לקראת התקציב הבא. הוועדה מבקשת את סר האוצר להגיש לה חסבון של ההוצאות להפעלת קו כזה, וכן מבקשת הוועדה חוות-דעת סר האוצר אם אפשר למצוא הסדר שאחד הטקסים יעסה את הטרות אזה עבור שאר הטקסים.

3. בעיית עידוד התיירות

מר עזר:

את הסנה הנוכחית נוכל לסכם במספר של 38 אלף תיירים שבאו ארצה. זוהי עליה ב-10% בערך בהשוואה עם הסנה הקודמת, ובהשוואה עם הסנה שלפניה - עליה בערך ב-16%. לפני קום המדינה היתה סנת הטיא בתיירות סנת 1935, בה ביקרו בארץ 90 אלף תיירים. העתונות אצלנו מדברת על כך וטוענת שבזמן המנדט, בשעה שלא נעשו כל מאמצים לעידוד התיירות, ביקרו בארץ 90 אלף תיירים, ואילו עתה לא מגיע אפילו חצי מספר זה. אלם האמת היא שמתוך מספר זה של 90 אלף היו קרוב ל-50 אלף תושבים קבועים של מצרים, סוריה והלבנון. אם נוריד את המספר הזה - יסארו כ-45-40 אלף תיירים, סתם לא פחות מ-15-10 אלף היו עולים בלתי ליגאליים שבאו עם ויזות של תיירים. כלומר: ארץ-ישראל גם בימי המנדט לא ידעה תיירות יותר גדולה מאשר עתה. וזה היה בתקופה שהתיירים שבאו ארצה היו מבקרים גם בחברון, בבית-לחם וכו'. כן אפשר היה לנסוע אז מארץ-ישראל למצרים, ללבנון וליתר ארצות-ערב, גורם נוסף שהטפיע על היבוי התיירות לכאן.

בעתונות הופיעה הסוואה נוספת: עם מדינות אחרות בתקופתנו. באיטליה - נאמר - ביקרו הסנה 3,5 מיליון תיירים. ומדוע לא נוכל למסוך אלינו לפחות 10% מספר זה, דהיינו: 350 אלף? לזה אני רוצה להגיד: התיירות באירופה טורכנת ב-85% מתושבי הארצות הסכנות, ורק 15% מהתיירים באים מעבר לים, ומזה - 10% מאטריקה. במובן זה אנו הארץ היחידה בעולם. אצלנו כל התיירים באים מעבר לים. גם אלה הבאים דרך מעבר מנדלבאום הם תיירים שמוצאם מעבר לים. מספר זה מהווים אצלנו האטריקאים 40%.

בארצות אירופה התיירות המאורגנת בנויה כיום על סיורים מסולבים. אנשים נוסעים לצרפת, איטליה, בלגיה, אנגליה וכו', הכל בנסיעה אחת. אצלנו כאשר בא תייר - הוא מבקר רק בישראל, או עורך נסיעה שניה לאירופה.

גורם נוסף אצלנו: חוסר סטאביליזציה כלכלית ופוליטית. התיירות המאורגנת מהווה כיום תעשייה. לפני שהם נוסעים לתור, עושים חסבון של כל פרוטה, את המקומות מוכרים סנה מראש.

א.ב.

אנו יודעים את מצב הסחירים בארץ. לפני שנה נעשה הסכם עם בעלי בתי-הפלון על התעריפים הקבועים למשך שנה, והשנה הזו הודיעו שלא יוכלו לעמוד בתעריף, והגדילו את הסחירים ב-25%. בתי-הפלון סוכלים שהם מפסידים, ולא יוכלו להמשיך בסחירים אלה. היום אין אפשרות ללחוץ עליהם בענין זה. אנו יכולים רק להשתדל להוכיח להם שהגדלת הסחירים תביא להם נזק יותר גדול, כי תקטין בהרבה את מחזור התיירים. אך הם טוענים שהם מפסידים בסחירים הנוכחיים. אצל הסוכן בחוץ-לארץ יוצר דבר זה הרגשה שאי-אפשר לסמוך על לוח הסחירים בארץ, ואי-אפשר לקבל ערבות למחירים.

אולם יותר גרוע הוא חוסר הסטביליזציה הפוליטית. התיירות היא גוף רגיש מאוד. עד חודש מאי עלתה התיירות ב-27% לעומת השנה שעברה. ביוני היו התקריות בירושלים, והתחילה ירידה חמורה בתיירות. אחרי התקריות בירושלים הייתה הממשלה מעוניינת להראות בחוץ-לארץ שצב הבטחון הוא רציני ביותר, יחד עם זה, לתיירים שלחנו לוח מאורעות הטביע על חגיגות וכפגנים העומדים להיערך, ואנו מעוניינים למשוך אותם לבוא לכאן ולנוח. כל זה לא יוצר מצב-רוח טהור לנסיעות. התייר אינו רוצה לבוא לארץ סטויסת בשעה שיש בה תקריות טעין אלו. על-כל-פנים, בחדשים יולי עד אוקטובר הייתה ירידה ניכרת בתיירות, ורק בחודש אוקטובר חזרה התיירות טוב למסלולה, כי היו דרושים ארבעה חודשים כדי לסכוח את התקריות הללו.

עד כאן בנוגע למכסולים הטעכבים את התפתחות התיירות אצלנו. ברור שאילו היה שלום של ממש, והגבולות היו בטוחים - הייתה התיירות זורמת במרץ רב יותר. אולם למרות כל אלה גם השנה טראה החשבון עליה של 10% במספר התיירים לעומת השנה הקודמת. מבחינת מספר הדולרים שהכניסו תיירים אלה ארצה - הרי הסכום עלה ב-30%-25% לעומת השנה הקודמת. התיירות, אף-על-פי שעדיין היא עומדת בתחילת הדרך, בכל זאת מהווה כבר כיום גורם חשוב מאוד מבחינת הכנסת דולרים ארצה. אנו טוענים שהתיירות הכניסה השנה לארץ סכום של בערך 9,5 מיליון דולרים. מזה 4 מיליון דולר כרטיסים שניקנו אצל "והם" ו-"אל-על" - ומכוסים אלה נכנסים לפי סטטיסטיקה בינלאומית בתוך הכנסה מהתיירות - יותר הסכום - כ-5 מיליון דולר - החליפו התיירים בכניסתם, ומיליון וחצי דולרים נכנסו על-ידי סחורה שקנו התיירים פה לקרוביהם, אפילו תמורת שהיה אצל קרוביהם במקום בתי-פלון.

שאלו אותנו: ומהו הניסוח ב-4 מיליון הדולר מהכרטיסים, הניסוח הוא בערך 10%. אותרים שבקוויים שלנו כ-90% מהכסף חוזר לחוץ-לארץ. אם יש פחות תיירים - הדפייצט יותר גדול, כי הסדות מסטיך להתקיים. מה בנוגע ליתר הסכום - אותם 5 מיליון הדולר הנוותרים - אין לגביו בדיקה, אולם הערכתנו סוכיחה שלבניין, אוכל, שרותים וכו' יוצא לחוץ-לארץ סכום שאינו עולה על 40% מהכסף שטמאיר התייר. יוצא שמתוך 5 מיליון דולר אלה נשארים 60% בארץ.

ס. בן-רנן: שר המסחר והתעשייה טטר לנו מספר אחר. הוא מסר שבערך 80% - 70% מהסכום יוצא החוצה.

שר עזר: הוא הביא בחשבון את האחוז הממוצע שכל הסכום של 9 מיליון הדולר. אם 4 מיליון נותנים 10% ו-5 מיליון נותנים 60% - הרי האחוז הממוצע הוא 35% שנשארים אצלנו מתוך 9 מיליון הדולר שנכנסים מהתיירות. יכול להיות שיש הבדל של כ-10% בין מה שאני מוסר ובין מה שמסר השר, אך - כפי שאמרתי - לא הייתה בדיקה סדווייקת. אולם אם תיקחו את דמיסת התעשיות שלנו לייצוא - סלבד תעשיית היהלומים - הרי אין ענף בארץ המכניס נסו יותר גדול מענף התיירות. אפילו הברוטו הגדול ביותר למכניסה תעשיות המכונניות או הטקסטיל אינו טגיע לנסו שנכנס מענף התיירות. זאת אני אומר כדי להראות שהתיירות מסלמה כבר היום תפקיד רציני ביותר מבחינה כלכלית, ואם נפתח ענף זה, הרי תעשיה זו תהיה אולי החשובה ביותר בסדיתה מבחינת הכנסה במטבע זר.

מצב בתי-הפלון: - בתי-הפלון נבדקו, ונמצא שבמסך השנה תפסו התיירים 25% ממספר המיטות באותם בתי-פלון המיועדים לתיירים. יחס זה הוא יחס נורמלי, בהשוואה עם סווייץ, איטליה וצרפת. גם בארצות אלו התיירות המכניסה כ-25% ממספר המיטות באותם בתי-פלון.

טר עזר:

התיירות הפנימית כ-35%. כלומר: תושבי אותה ארץ תופסים כ-35% מספר הטיטות בבתי-מלון אלה. החשבון של בתי-המלון באותן ארצות טראה שאם יש להם תפיסה של 50% - הם יכולים לכסות את הוצאותיהם. בתי-המלון האלה אצלנו טוענים שהיות ושכר-העבודה פה הוא יותר יקר, והיות והאנשים אינם בעלי-נסיון ולכן דרושי מנגנון גדול יותר - הרי שהתפיסה אצלם צריכה להיות לפחות 70% כדי לכסות את ההוצאות, והתיירות הפנימית בתנה במסך השנה רק 10%. 35% האחוז שתופסים אצלנו בבתי-המלון האלה אין בהם, אפוא, כדי לכסות את הוצאות בתי-המלון לתיירים. ומאחר ולא נוכל להגדיל את התיירות הפנימית שלנו - כי אדם אצלנו עם טפחתו לא יוכל לצאת לשלושה ימים לבית-מלון כזה ולטלטל 200 לירות - הרי שהאמצעי היחיד הוא להגדיל את התיירות כדי להציל את כל ענף המלונאות.

עד עתה דיברתי רק על בטכטולים. אולם עכשיו עלי להגיד שלמרות כל זה, אנו אופטימיים מאוד. וזה מתוך הנחה אחת: שלא יהיו זעזועים פוליטיים במסך שנתיים (התכנית שאנו עורכים תהיה לשנתיים). ועלי לציין שלא רק המאורעות כאן - גם המאורעות במצרים משפיעים על מצב התיירות. אמנם נכון שיסנו מספר עתונאים הבאים דוקא כשיסנה סתיחות באזור - אולם לא כדאי לוותר על 2,000 תיירים בשביל 10 עתונאים. התיירים באים כדי לבלות, ואין הם רוצים להסתכן.

לקראת השנה הבאה אנו מתכוונים להגדיל את ענף

התיירות ב-25% לעומת השנה, כלומר: להעמיד את מספר התיירים ליבוא בשנה הבאה על 45 אלף. במסך שלוש שנים אנו רוצים להביא את מספר התיירים עד ל-100 אלף.

על מה אנו מבססים את המספרים האלה? אני מספל

במרכז התיירות רק בעשרת החודשים האחרונים. אולם במסך הזמן הזה נעשתה עבודה רבה במרכז התיירות על-סנת להכניח לסנים הבאות. עלינו לסלול את הדרך לסנים 1955 ו-1956. על-מסך האינפורמציה שקיבלנו עתה הודות לתעמולה ולארגון שלנו בקרב סוכני הנסיעות - אנו יכולים להגיד שהמספרים האלה של 45 אלף, 70 אלף ו-100 אלף תיירים, אינם סוגזמים. מעניין לדעת סמאז שנת 1951 יורד מספר התיירים הבודדים. 1951 היתה השנה הראשונה בה יכלו אנשים מעבר לים לבוא לכאן ולבקר קרובים שלא ראו אותם במסך שנים, ולראות את הנס סקרה, את הקמת הסדינה. באותה שנה באו ארצה 32 אלף תיירים. אולם סאז ירד מספר התיירים האלה, ומספרים של התיירים הספונטאניים יורד מסנה לסנה. השנה עלה מספר התיירים המאורגנים במסרדי תיירות כמעט ב-20% לעומת השנה הקודמת. בין תיירים אלה ישנם רבים נוצרים. השנה הגיעו אלינו 30% יותר נוצרים מאשר בשנה שעברה. זה כולל תיירים שבאו עם ה"קרויז". אדם כזה שבא במסגרת סיבוב של תיור, וסוהה כאן יומיים, מסאיר כאן במסך היומיים יותר מטסטאירים תיירים אחרים במסך שבועיים.

בכיוון זה עלינו ללכת. אנו מעוניינים לפתח

עתה את התיירות המאורגנת, וזאת באמצעות מסרדי התיירות. אף-על-פי שאחוז גדול מתיירים אלה הם יהודים - הרי הם באים לארץ לא בתור יהודים, אלא במסגרת תיור כללי, והם רוצים לבלות יפה את זמנם. מסוה כך יש לתת להם אפשרות של בידוד, של בילוי-זמן נעים. הדפסנו עבורם לוח מאורעות לסנת 1955. אנו גאים בכך שהצלחנו להדפיס את החוברת עוד לפני חודש, ועל-ידי-כך יקבלו מסרדי הנסיעות בחוץ-לארץ את החוברת בעוד טועד. חוברת זו צויינה לא רק החגים, אלא גם מפגנים טובים. המפגנים הם מעיף חשוב ביותר במסגרת מסיכת התיירים. ב-1954 היו אצלנו שלושה מפגנים, שהאחד מהם נסתיים בכסלון, וסנים הצליחו. הכסלון היה חג-הייין בזכרון, ואילו הצלחה מסויימת היתה להצגת האופרה "דוד" של דריוס סילו בידוסלטים, וכן חג הביילויים בגדרה. הצגת-הבכורה העולמית של האופרה "דוד", בזמן שהתקיים הכינוס הבינלאומי למוסיקה בארץ, הופיטהרבות לפרטסיג'ה שלנו.

לקראת 1955 אנו מנצלים סורה שלמה לל מפגנים

העומדים להתקיים בכל פינות הארץ. השנה קיבלנו סכום של 40 אלף לירות למפגנים; לשנה הבאה אנו דורשים 60 אלף לירות. כסו ביתר הארצות, אנו רוצים על-ידי המפגנים שלנו גם למסוך תיירים וגם לגרום להם עונג אמנותי.

א.ב.

סר עזר:

אולם המפגנים האלה אינם צריכים להיות חיקוי של מפגנים בחוץ-לארץ. כל מפגן צריך להיות קטור באופן אורגאני עם המקום בו הוא נערך. התיירים צריכים להרגיש שאי-אפשר להעתיק אותו מפגן למקום אחר מבלי לסנות מאוטה. בין המפגנים שאנו תומכים בהם ישנו גם יובל הרמב"ם אשר ייערך באמפיטיאטרון של צמח, בהצגה מיוחדת של סחזה שהוזמן באופן מיוחד מצל מסה שמיר. גם המחזה: "היד החזקה". אנו רוצים לקבוע שתמיד, בכל שנה באותו זמן ובאותו מקום ייערך המחזה הזה.

בעין-גב היו שבועות מוסיקליים גם קודם. התזמורת באה לסם זניגבה, וכו'. אולם בזאת איננו מעוניינים. אטרנו: אם יוצג סחזה הקטור בפסח ובכנות - נתמוך בו. הזמנו סחזה כזה מצל לאה גולדברג עם מוסיקה מאת הסטודר אבידום. גם המחזה: "פסח בעין-גב". גם זאת אנו רוצים להפוך לסטודר שבכל שנה באותו תאריך ובאותו מקום יוצג המחזה הזה.

אנו מסתתפים גם בתכנון העדלאידע בתל-אביב בפורים. אנו מסתתפים בכך גם בסובן כספי וגם בסובן ארגוני. גם זאת צריכה ליהפך מסולח. הסתדלנו שלא תהיה זו רק תהלוכה, אלא כל העיר תהיה מחלקת לרבעים-רבעים, בכל רובע תמגין עדה מסויימת את הפולקלור שלה, על התלבושות, השירים ואפילו הטזון שלה. אחר-כך יופגן איחוד-הגלילות בתהלוכה ובהצגה. דבר זה יעניין גם את התיירים וגם את אנטי המקום.

באסקרון אנו נותנים את ידנו לחגיגות "סטון" בירוסלים - לחגיגות דוד, עם האופירה "דוד" של טילו במרכז. תכלית זו מעובדת עתה בסיתוף עם ה"סקולה" בטילו הנותנת את התלבושות. בחגיגות האלו תוצג גם תערוכה ארכיאולוגית. את החגיגות והמפגנים האלה אנו מסתדלים לפזר על פני כל הארץ ועל פני כל השנה. באופן כזה אנו כאילו מכריחים את התייר לראות את כל המקומות, ופאת אנו מסתדלים להפוך למסודת מדי שנה בשנה. בעוד שלוש שנים, אפוא, יהיה הלוח שלנו קבוע ונדע מה הן החגיגות שיערכו בכל חג.

את המפגנים אין אנו עורכים. ישנם גופים מסויימים שכל אחד מהם מכין מפגן אחר. במידה שאנו מעוניינים במפגנים אלה - אנו רק נותנים את ידנו להם, אולם לא מארגנים אותם.

לא פחות חשובה מהמפגנים היא בעיית המקומות ההסטוריים. מקומות אלה נמצאים במצב של עזובה נוראה. קבר הרמב"ם נמצא במצב איום; לעוטתו ולעוטת יתר המקומות, מצבו של הר-ציון הוא הסזהיר ביותר. יש אליו לפחות כביש גישה. בדגע שנכנסתי לתפקידי הנוכחי, הכנסתי לתקציב סכום של 250 אלף לירות למקומות ההסטוריים. בתחילה מחקו את הסכום הזה ואטרו שיתנו זאת בתקציב הפיתוח. אולם גם סם נמחק הסכום. אחרי מאמץ כביר נתקבלה באוגוסט שנה זו החלטה על יצירת קרן מיוחדת של 300 אלף לירות - 100 אלף מהן יתן מטרד הדתות, 100 אלף מטרד העבודה, 100 אלף - מטרד האוצר, מתוך הרזרבה ובהסכם עם מטרד המסחר והתעסיה. ישנה ועדה מסותפת, בראשותנו ובהשתתפות מחלקת העתיקות, המספלת עתה בניצול קרן זו. התכנית הכללית שלנו לסיפור וטיפוח המקומות ההסטוריים היא על כטיילון לירות. השנה אנו מספצים רק 8 מקומות כאלה, מתוך כ-120 שיטנם.

כאן מתעוררת בעיה מצד מטרד הדתות. הוא דורש, תמורת השתתפותו - ומכחינתו הוא הדיהו צודק - לשים את הדגש על מקומות שיש להם ערך מנקודת-מבט דתית. אולם בשלנו חשובים גם מקומות הסטוריים מהתקופה הביזנטית והרוטאית, ושבהם מטרד הדתות אינו מעוניין. ישנו, למשל, קבר מספחת הורחט בירוסלים, סמוך לטלון "המלך-דוד", שטיפוחו חשוב מאד בטבילנו. בתוך הסכום העומד לרשותנו ישנן 50 אלף לירות לקרן הרמב"ם. לתקציב של השנה הבאה אנו דורשים תוספת של 250 אלף לירות, פרט לסכום שהוקצב למטרד הדתות.

היו"ר י. גורני: למטרד הדתות אין כספים מסלנו. הוא מקבל כספים מן התקציב לסם מטרה מסויימת מה פירוס: הוא דורש לשים את הדגש על דברים מסויימים?

סר עזר:

ישיבת ועדה מסותפת בה יושבים נציגי משרד
הדתות, העבודה, מחלקת העתיקות, משרד האוצר
וסוכנו התיירות. ועדה זו מחליטה כגוף אחד. כשישנה החלטה מסותפת כזאת -
מטלא אחריה משרד האוצר. בתקציב הפיתוח של סוכנו התיירות לשנה הבאה הכנסנו
סכום של 250,000 לירות. אולם אם הממשלה תחליט טוב ליצור ועדה מסותפת
כזאת וקרן מיוחדת - הרי אז נדרוש לא 250,000 לירות אלא 300,000 לירות,
כלומר: גם את 50,000 הליירות שישנם לסיפוף המקומות הקדושים בתקציב משרד
הדתות, כי את העבודה הזאת - במקרה שקיימת ועדה מסותפת כזאת - מבצעים
מתקציבנו.

א.ט. בניחובטסי:

מיהו הסומחה שלכם בסוכנו התיירות לעניני
המקומות הקדושים?

סר עזר:

אצלנו ישנו אדם אחד המטפל במקומות
ההסטוריים. הוא ארכיאולוג והסטוריון, ואיננו
איש דתי. אולם, היות ובוועדה יושב גם הרב כהנא - מתחשבים הרבה בדעתו, ולכן
כל ההחלטות שנתקבלו עד עתה, נתקבלו פה אחד.

הואלה העיקרית, כמובן, היא חוסר תקציב. כי
אילו היינו יכולים לבצע בשנה אחת את כל העבודות - לא היו ויכוחים.
הוויכוחים מתעוררים רק בפידה שקיימת שאלה של זכות בכורה; אילו עבודות
לבצע קודם. על-כך ישנם חילוקי-דעות עם משרד הדתות. האינטרס שלנו הוא
לא יהודי; אנו מעוניינים בעבודה בתור סטונים על פיתוח התיירות. והיות
והתיירות הנוצרית תופסת מקום נכבד בכלל התיירות - אנו מעוניינים לפתח
גם מקומות נוצריים, כי אחרת יראו הנוצרים עלבון בדבר. אולם לטרות חילוקי-
הדעות בענין זכות הבכורה - אנו מוצאים בדרך-כלל את שביל-הזהב.

מלבד המקומות ההסטוריים שבהם ישנן חפירות
וכו', ישנם מקומות רבים שאין רואים בהם טאובה, אולם הם קטורים
בטאובות הסטוריים. גם במקומות כאלה אנו רוצים עתה להקים מוזומנטים עם
כתובות באנגלית ועברית ועם הסברים שונים. גם כאן יכולים להתעורר חילוקי-
דעות בענין זכות-הבכורה.

עד שהתחלנו לטפל בתיירות נוצרית, לא ידענו
שישנם חילוקי-דעות רבים כל-כך בין הכתות והעדות הנוצריות השונות. הקתולי,
לטפל, נוח לו לגור בבית-סלון יהודי מאשר בבית-סלון לותרני; הוא הדין
בפפטיסטים. בשבילנו, כל מקום נוצרי הוא מקום נוצרי, אולם יש להבדיל בין
העדות השונות. מתברר שבקרוב עומדת לנקר אצלנו קבוצה של בפטיסטים, וטפל
הבפטיסטים אין לנו שום דבר להראות להם. עומד להיערך בקרוב קונגרס
הבפטיסטים, ומהקונגרס הזה נרסמו לביקור בישראל כ-300 משתתפים. בביקור זה
נהיה חייבים להראות להם לכל הפחות מקום אחד שלהם: טבה. לכן מצידנו ישנה
זכות-בכורה למקום הזה. יש להתקין לפחות דרך הגונה למקום וכמובן להוציא
מס את הצבא.

אין צורך להרחיב את הדיבור על כל יתר
הטרות: בתי-סלון, סורי-דרך, סכוניות וכו'. אם ברצוננו להגדיל את התיירות
בשנה הבאה ב-25%, יש להתאים לגידול זה גם את הטרות. עד 70 אלף תיירים
אנו יכולים לקבל כאן בלי תוספת של בתי-סלון. כדי לקבל מאה אלף - עלינו
לגמור את אותם בתי-סלון הנמצאים עדיין בבניה. כלומר: צריך להמשיך עתה
בבנייתם על-מנת שיהיו מוכנים בבוא העת. מספר סורי-הדרך העוטדים כיום
לרשותנו הוא הטיביטלי שיכול להיות אפילו לגודל התיירות היום; לא כל שכן
למספר התיירים שאנו מתכוונים לקלוט בעתיד. הוא הדין במכוניות. בכוונתנו
להגדיל את התיירות לא רק על חשבון תיירות מאטריקה. עלינו להתחיל בתעמולה
ובארגון התיירות מאירופה. עלינו להוזיל את תבאי-חיהם של התיירים כאן.
התייר האמריקאי דורש לוקסוס, והוא מוכן לשלם ביוקר עבור לוקסוס זה. מאחר
שכל נסיעתו יקרה כל-כך סחיר בית-סלון אינו מסנה לו. לעומתו התייר
מאירופה יקרה לו כל פרוטה. עלינו להשוות את הסחירי אצלנו לאלה הנהוגים לא
בצופת, אלא באיטליה וביוון, בלבנון ובמצרים, כי התייר חייב להחליט לאן
לנסוע. לשם כך עלינו להכין בתי-סלון בינוניים בשביל התיירות העממית ביותר.
לתקציב של השנה הבאה הכנסנו סכום של 200,000 לירות להלוואות לבתי-סלון
בינוניים, כדי לשפר אותם בצורה הטאיתמה. אין זאת שאלה של סכומים כבירים.
ברצוני להבהיר לחברי הוועדה שאם תראו בתקציב סכום של 200,000 לירות
להלוואות לבתי-סלון בינוניים ו-100,000 לירות לאכטניות-נוער - תדעו במה
המדובר.

א.ב.

מר עזר:

הגענו לידי הסכם עם אכסניות-הנוער שלפיו
אנו ביתן להם הלוואה סטרייט, ופצידם הם
יעמדו טחצית המקומות לרשות התיירות, בייחוד בני-נוער, טורים וכו'.
קיימת אגודה מיוחדת, בה סטתפיים מוסדות לאוטטיים, סטרד החינוך ועוד,
והיא העוסקת בענין זה של אכסניות-הנוער.

עד הסנה היו לנו רק שני סטרדי-תיירות:

האחד בניו-יורק והשני בפריז. הסנה פתחנו נציגות בלונדון, ושלחנו לשם
סנהל טחלקה. כן פתחנו סטרד באיטליה. לקראת הסנה הבאה אנו עוטיים על כך
סתיפתח נציגות נוספת אחת בדרום-אפריקה ואחת בארצות הסקנדינביות. חסובות
בשבילנו באופן טיודת ארצות דרום אפריקה ואפריקה הדרומית, מאחר סהתיירות
הבאה טסם מגיעה אלינו בתקופה סתה לתיירות בדרך-כלל: בחדסי החורף.
400 איט ינוא טסם בחדסי ינואר-פברואר - ובכך אנו מעוניינים ביותר.

בין ההאסמות סטטיחים בנו: ראו כיצד עוטיים
העטולה לתיירות בארצות אחרות. ברצוני להגיד: הסנה קיבלנו 9,000 דולר
להוצאות סטרדנו בלונדון. הוציגות שלנו בלונדון סוכנת בקונסוליה כדי
לחסוך בטסף 9,000 דולר אלה כוללים הוצאות של עבודה ארגונית ונסיעות.
דכיצד נפתח סם פעולה ענפה? לעומתנו, סצחים פתחה אף היא סטרד לתיירות
בלונדון. הסצחים סכרו סס חנויות בפיקדילי, בקוסה ראסונה, אינני יודע
כסה סם שילסו דסי סכירות. אולם נדסה לי סלסי הספתח ססילסו סם עוליים על
תקציב סרכו התיירות לכל הסנה. קיבלנו ידיעות עתה על התיירות בפצרים:
250-260 אלף תיירים היו להם הסנה. תקציב התיירות שלהם מגיע ל-500,000
לירות סטרלינג - כ-2,5 מיליון לירות ישראליות.

מהו התקציב שלכם? י. פורדר:

מר עזר: כל התקציב שלנו הסנה הגיע ל-400,000 לירות
ישראליות - כולל את כל עבו דתנו בחוץ-לארץ.
בתוך סכום זה היו 80 אלף לירות בדולרים, כלומר: 30,000 דולר. החוברת
סחילקתי לכם הודפסה בפעם הראשונה ב-260,000 טפסים, באצבולית, צרפתית
וטפניולית. הדפסה זו עולה 40,000 לירות. התקציב שלנו לפרסום בטסף הסנה
הוא 50,000 לירות. הדפסנו גם חוברת סניה, וכן חוברת על המקומות הקדוסיים.
עברנו על התקציב ב-10,000 לירות. עם זאת אפשר לקרוא בעתונות סאפריים
סונים על חוסר יעילות מצד הסרכו סהדפיים דק סלוס חוברות בטסף כל הסנה.

ישיבת מעוניין לטמוע מהי הסטרה הסופית
סטציב לפניו סרכו התיירות? מה למעשה
אפשר לדרוס סהענף הזה? י. פורדר:

מר עזר: אסרתי שבסנה הבאה בתכניתנו לקלוט 45 אלף
תיירים, בסנה סלאחריה - 70 אלף, ובסנה
הסליטית - 100,000 תיירים.

לדעתי צריכה להיות ביקורת יעילה בענין זה.
מתוך למעלה מ-500,000 תיירים טארצות-הברית
סביקרו באירופה - הגיעו אלינו דק כ-18,000 איט. זהו חוסר יחס סוחלט,
בפרט כסהטרחק סאתונה לתל-אביב הוא שלוש טעות-טיסה.

אשר לפרסומת: בארצות-הברית יסנה פרסומת רבה
של סצרים, ולא ראיתפ סם פרסומת שלנו. אני מבין סקיים לחץ מצד הערבים
וכו', אם כי יסנה פרסומת אחת שלנו בחברת ט.ו.א. - אולם בכל יתר סטרדי
הנסיעות אין זכר לישראל.

הכנסותינו הסמוצעות מענף זה קטנות בהרבה
סאלו של ארצות אחרות. אם מר עזר דיבר על כ-40,000 תיירים שבאו הסנה,
וסך-הכל ההכנסות סהתיירות היה כ-3,5 מיליון דולר, פירוטו של דבר: סמוצע
של 100 דולר לתייה. אין סכום זה סתאים למציאות. כי אדם הסונה בארץ הזאת
בערך 10 ימים טוציא קצת יותר. הססקנה היא שאנטיים אינם סחליפיים כסף, אלא
עוטיים עסקיים, ולכך צריך להינתן הסנה.

א.ב.

י. פורדר:

שאלה חשובה נוספת היא: יציבות המחירים.
כאן אני מציע שמרכז התיירות יודיע לנוגעים
בדבר שוק מי שיתחייב על מחירים לתקופה מסויימת - יוכל להשתתף בתעמולה
המסלולית לתיירות. כאשר מכינים תקציב לשנה שלמה, מביאים בחשבון את
שאלת אי-היציבות. מוטב לקחת זאת בחשבון, מאשר לשנות אחר-כך את המחירים.

בשהותי בארצות-הברית היה לי הרושם שמוטב לחזק
קצת את הקשר עם סוכנויות הנסיעות שם, כי הרי הם שיארגנו את הנסיעות
הללו. אחרז הנוסעים באמצעות תיירות מאורגנת עולה שנה לשנה, ועלינו
להתאים את עצמנו למקובל בעולם.

קיימת בעיה של בתי-המלון בחורף. בעלי בתי-
המלון טוענים שילי הבדלים עצומים בין תקופת חג הפסח - שאז יסנו עודף
מבקרים - ובין חודש אוגוסט, למשל, או חודש נובמבר. בצורה כזאת אין הם
יכולים להחזיק מעמד, לכן הם מבצלים את האורחים הבאים בפסח, ומנצלים
מהם כספים. אילו אפשר היה לארגן נסיעות מאמריקה הדרומית ומאפריקה
הדרומית - כפי שהזכיר סר עזר, אפשר היה להציל בטקצת אתמטצב בתי-המלון.
וזהו עניינה של המסעלה.

ישנן טענות בנוגע לניצול האנשים. טוענים
שדורשים מהם מחירים גבוהים מדי. בענין זה תופסים מקום נכבד בעלי-
הסוכנויות אצלנו. מדוע קשה כל-כך לסדר טעון, כפי שנהוג בכל העולם? מפני
הנסיעה, למשל, מתל-אביב לירוסליים בפסח, אין להשוותו עם המחיר בנובמבר.

אשר לתקציב: לפי הערכתי אנו יכולים להגיע
להכנסה נטו של למעלה מ-10 מיליון דולר לשנה. אולם אם אנו רוצים לסטוך
סכום זה - עלינו להקדיש בעסק לפחות 30 אלף דולר. צריך להיות יחס בין
ההשקעה שאנו מוכנים להקדיש לבין האפשרויות שנוכל ליצור. דעתי היא
שלא נוכל לקיים את המטרד בלונדון במקום שהוא נמצא עתה. שם לא יראו
האנשים את הפרסומת. אולי כדאי כבר בתקציב לשנה הבאה להכין תכנית מפורטת
על הדרוש כדי לעבוד בטרנזים יהודיים. אולי תהיה אפשרות להגיע לסיידון
עם הסוכנות או עם גוף יהודי אחר - כפי שנעשה הדבר בפריז.

אני מציע, אפוא, להוסיף לתקציב זה דביזים,
אולם בתנאי שתהיה תכנית קבועה, צנועה ויעילה.

א.ט. בניחובסקי:

אני מתפלא על סליכותו של סרכז התיירות
למטרד המסחר והתעסיה. אני אינני גורס שהתיירות
היא "תעסיה", כפי שטענו מאן. אני חולק על ההנחה שכל הפרובלימה היא כיצד
להכניס יותר מטבע זר למדינה. יש דברים שלא צריך לחשוב עליהם בטוסגים של
מטבע זר. חשוב יותר הוא, לדעתי, להחזיר את המטבע הפנימי שלנו לליבותיהם
של יהודי חוץ-לארץ. יהודים - בייחוד בני-נוער - צריכים לבוא לארץ; וזהו
כל יתורת התיירות על רגל אחת. אם יכניסו מטבע זר למדינה - אדרבא; אם
לא - אין זה העיקר. אם לצאת מנקודת השקפה זאת - מסתנה כל ערכה של
התיירות, וכן יסתנה גם הטיפול בה.

המקום היחיד בחוץ-לארץ בו מתוועדים יהודים
הוא בית-הכנסת - וכן ייסאר גם להבא. צריך להפוך את התיירות למצווה
לאומית גדולה; צריך - מעל בימת בית-הכנסת ובמודעות שם - להכריז שכל
יהודי חייב לבקר פעם בשנה בארץ-הקודש. זאת אין עושים אצלנו.

בטביל יהודי בחוץ-לארץ ארץ-ישראל היא
"ארץ-הקודש", ומסוים כך אני מתפלא על כל העניין של "זכות-הבכורה". הנוצרים
והדביזים וכו' אינם עיקר התיירות. התיירות צריכה להיות תיירות של יהודים.
ליהודי באנגליה היה כדאי לבוא לארץ בטביל לראות את נטיא מדינת-ישראל
עולה בבית-הכנסת ל"מפטיד", ולא לראות את המפגן בזכרון-יעקב - כך טען
בפני אותו יהודי עצמו. מודעות על ביקורים בארץ-ישראל צריכות להטפא
בבית-הכנסת בחוץ-לארץ ביחד עם שאר המודעות הדתיות. דבר זה יספיע/מאמר
כל המודעות בפיקודילי.

יותר

ישיבת ועדת הכספים
28.12.54

א.ב.

א.ס. גבי חובסקי:

אם הכוונה היא לחוג את חג הרמב"ם במחזה של שמיר בצמח - מוטב שתביחו לרמב"ם בכלל. הוא הדין בספגן "סמסון". מי נתן לכם רשות לעשות כך מכל הקדשים שלנו? וכל זה בטביל סטבע זר.

הי"ר י. גורדי:

אם מישהו החליט לקיים חגיגות הרמב"ם בצמח, עם מחזה של שמיר - מותר לטרוז

התיירות להסתמך בהן.

א.ס. גבי חובסקי:

אם ספגן אינו מצליח, פירושו: כסלון של הרעיון, ולא של אותו ספגן בלבד. התייר חושב אז: מדוע היו צריכים לסטור אותי לכאן, כדי להראות לי זאת?

מה שנוגע לכסרות: - התיירים מתאוננים על כך מאד. באים אלינו תיירים דתיים, ומרכז התיירות שולח אותם לסלון "הסלך דוד" ולסלון "עדן".

מר עזר:

מרכז התיירות אינו מביא ואינו שולח איש. סוכנות הנסיעות שלהם מפנה אותם לכל המקומות. סדרנו להם חוברת על בתי-הסלון.

א.ס. גבי חובסקי:

אולם מרכז התיירות חייב להדריך את התיירים למקומות הכשרים. תייר הבא לארץ צריך שיקבלו את פניו יפה. אדם מיוחד מטעם מרכז התיירות חייב להקביל את פניו בסדה-התעופה, ולמסור לידו שם חוברת שתהיה לו לעזר בעניינים אלה באץ. חיפושית-המכס בסדה-התעופה אינם צריכים להיות קפדניים כל-כך.

תיירים רבים התאוננו גם על-כך שאין ספרי תנ"ך בחדרים בתי-הסלון. בחוץ-לארץ ישנו תנ"ך בכל חדר בבית-סלון, ומדוע לא יהיה כן גם אצלנו? תייר הבא לכאן רוצה לראות את ארץ הקודש, ואילו כאן מציעים לו לראות דברים שאותם הוא יכול לראות בכל מקום אחר. התייר רוצה לראות מקומות קדושים של ארץ-ישראל, ומי זה קובע שדוקא לסבחה צריכה להיות זכות-בכורה לעומת מקום קדוש של הדת היהודית?

א. הרצפלד:

בחירת המקום בחוץ-לארץ בו ישוכן מסדר התיירות שלנו איננה הדבר החשוב ביותר. לדעתי מתאימה לכך דוקא הקונסוליה. נקודת-הכובד בתיירות צריכה באמת להיות מטיבת תיירים יהודים ארצה, ולכן כל פיזור של המסדרים הנו מיותר.

אכסניות-הנוער הן לדעתי חסרות מאד. באכסניות אלו ישנה נוחיות סכסימלית. אכסניות-נוער אלו גם יעזרו לקטר בין התייר וההתיישבות.

מה שנוגע לבתי-הסלון: - שאלת בתי-הסלון בארץ היא שאלה כאובה ביותר. עושים לבתי-הסלון הגדולים תעמולה עצומה, וכסופו של דבר מתברר שאין הם חשובים כל-כך. ישנם בתי-סלון יפים וטובים המתחילים עתה; מוטב לדאוג לכך שבתי-הסלון הקיימים לא יחוסלו, במקום לדאוג להקמת בתי-סלון חדשים.

אני מתפלא על כך שאין אנו יכולים לארגן לארץ-ישראל תיירות גדולה יותר. ולדעתי אפשר ואפשר לספר בעניין זה הרבה. יש לשים לב לכך שענין התקריות לא יודגש כל-כך. הרי בסופו-של-דבר העתונים מנפחים לפעמים את העניינים יותר ממה שצריך, והרי אנשים חיים בארץ הזאת חיים נורמליים למדי.

המחירים, האדיבות והיחס לתיירים הנם דברים חשובים מאד. לא די בהדרכה סמטפקים להם. כל מקום אליו מביאים תיירים יש להתנות אתו על היחס והאדיבות. ענף התיירות הוא אחד הענפים שיש לכבדו ולהסקיע בו כספים, כי אפשר לקבל מטנו הרבה, גם בדביזים וגם בערכים אחרים, חשובים לא פחות.

ישיבת ועדה הכספית
28.12.54

א.ב.

א. סטנפ:
היכוח המתנהל כאן אינו צריך להיות ויכוח על המהות היהודית. אני מבין שאומה הנמצאת בסנה השביעית לקיומה חייבת לדאוג בראש וראשונה לשיכון עולים, וקסה לה לדאוג בעת ובעונה אחת גם למשיכת תיירים. אולם לדעתי אנו מקדישים פחות מדי מחשבה ואמצעים כדי לעשות מה שאפשר לעשות בשטח זה. ואם ישנם אצלנו בארץ מקומות שאפשר למשוך אליהם תיירים - אין אנו מפתחים אותם, וטסאירים אותם במצב של עזובה נוראה. הרב כהנא מרכז התיירות הוא היחיד המנסה ליצור ערכים כאלה. כמובן, מרכז התיירות אינו יכול לעסוק בארכיאולוגיה. אולם לספץ את אותם מקומות שכבר ישנם - זאת הוא יכול וחייב לעשות.

נדמה לי שאין בארץ עד היום אף ספר אחד בענין העתיקות היהודיות. יכן אין בארץ אף בית-כנסת אחד מונומנטלי, מרכזי, דבר שאינו מוסיף הרבה בשטח זה של משיכת תיירים יהודיים לכאן.

אינני יכול להסכים לדבריו של חבר הכנסת בניחובסקי בקשר לחגיגות הרמב"ם. נכון שחגיגות אלו אינן צריכות להיות אך ורק חגיגות תיאטרליות - אולם אין זה אסור. אינני מסכים גם לדבריו של חבר הכנסת בניחובסקי בנוגע לנצרות. אין שום אומה שבידיה רכוש כזה של ערכים נוצריים ראשוניים. כאן בידינו באמת טונופול סזקוקים לו מאות מיליונים אנשים בעולם כולו, ואם אפשר על-ידי שיפוצים וטיפורים קלים לתקן פה ושם - מצוע לא ננצל זאת? לדעתי זוהי גם חובתנו.

לדעתי כדאי להסקיע בפיתוח התיירות גם כסף וגם עבודה. זוהי הסקעה טובה, ומהווה יצוא טמוי רציני לטדי.

ה. למדן:
התכנית, כפי שהובאה בפנינו על-ידי מר עזר, הנה מעוררת לטדי. אנו חייבים לספץ את המקומות הקדושים - הן היהודיים והן של דתות אחרות - כי אנו דוגלים בסובלנות דתית. אולם את הדגש יש לשים בקבלת פניו של התייר כאן - אחרת יהיה כל עמלנו לריק. להוסיב, למשל, ביום העצמאות תיירים תחת הסטט הלוחט, אנשים שאינם רגילים לאקלים של הארץ, ולדרוש מהם כסף תמורת הכרטיסים - התנהגות כזאת תפגים בכל ההנאה האסטטית שרוצים להנשיל להם, ובהסקעות שססקיעים בענין זה. הציבור אצלנו אינו רגיל לטפל בתיירים. מרכז התיירות אינו צריך להסמפק בשיפור הנוף בלבד, או בתכנון תכניות. בשיחוף עם מינהל ההטברה יש להתחיל במלחמת הטברה - כי ענין זה בנפסנו הוא.

לפני זמן מה חזיתי בהופעה של להקת "ענבל". הופעות אלו מוסכות באופן מיוחד תיירים, ויש לנצל להקה זו גם מחוץ לאולם התיאטרון.

אשר לאכסניות הנוער: יש לדאוג למקלחות באכסניות הטונות - בייחוד בזו שבטער הנגב. גם בכך חייב מרכז התיירות לגלות יזטה.

על הטכוניות הטובילות תיירים צריכה להיות כתבה האוטרות: "אזרח ישראלי, כבר את האורח המבקר, או כתבה סעין זו. כאשר תייר אצלנו רוצה לבקר במקום מסויים - אותו מקום סלא כבר באזרחי-הארץ, יש דוחק וצפיפות, ואין התייר מצליח לראות מאומה. גם זהו ענין הניתן לחינוך והטברה, ויש לתת על כך את הדעת.

היור י. גורני:
את התשובה להיכוח ולטאלות נטמפ סחד
ב-09.45.